

DE PAUSELIJKE ZOUAVEN
UIT
DE GEMEENTE UDEN

Afbeelding 1. DE KERKELIJKE STAAT.

Afbeelding 2. HET PATRIMONIUM PETRI.

Op omslag tekening van zouaaf Petrus van Osch

Wat waren zouaven ?

Zouaven waren vrijwilligers die de Paus gingen helpen bij het verdedigen van de Kerkelijke Staat.

Italië was verdeeld in een groot aantal kleine staatjes, waaronder de Kerkelijke Staat. Deze laatste besloeg ongeveer het midden van het tegenwoordige Italië. (zie afbeelding 1.)

In de eerste helft van de negentiende eeuw ontstond in Italië een sterk nationaal gevoel. Men streefde naar een onafhankelijk Italië, waardoor de Kerkelijke Staat in gevaar kwam.

Victor Emanuel II, Koning van Sardinië, veroverde in 1860 een gedeelte van het Pauselijk gebied. Sicilië en Zuid Italië met aan het hoofd Garibaldi, sloten zich hierbij aan. Er ontstond nu het Koninkrijk Italië met Turijn als voorlopige hoofdstad.

Paus Pius IX hield nog slechts een klein gedeelte over namelijk de stad Rome met omgeving, het zogenoemde Patrimonium Petri (erfgoed van Petrus), zoals op afbeelding 2 is te zien. Om dit laatste stukje te verdedigen richtte de Paus een oproep tot de katholieke jongeren in de wereld om hem te komen helpen. Vanuit Nederland gaven ruim 3000 jonge mannen gehoor aan deze oproep.

Onder leiding van een Franse generaal werd het "Regiment der Pauselijke Zouaven" opgericht. Hun naam werd ontleend aan een heldhaftige inheemse stam in Noord Afrika, die door de Fransen waren onderworpen.

De Nederlandse zouaven vertrokken grotendeels vanuit Ouden-bosch naar Brussel en vandaar naar Italië.

In september 1867 werd gevochten tussen de Garibaldisten en de Pauselijke Zouaven, met wisselend succes. Op 3 en 4 november 1867 werd gevochten om de

plaats Mentana. De zouaven wonnen deze slag. Het mocht echter allemaal niet baten. Op 11 september 1870 viel het Italiaanse leger met een grote overmacht het overgebleven deel van de Kerkelijke Staat binnen. Op 20 september werd Rome beschoten en liet de Paus de witte vlag hijsen. De eenheid van Italië met Rome als hoofdstad was een feit. De Paus trok zich als vrijwillige gevangene terug in het Vaticaan en de buitenlanders onder de zouaven kregen vrije aftocht. Zij moesten Italië verlaten.

Zouaven tekenden voor twee jaar. Daarna gingen zij naar huis of tekenden weer bij voor een nieuwe periode.

De eerste Udenaren die naar Rome vertrokken waren Theodorus van den Bogaard, Petrus de Wit. en de latere Udenaar Martinus Schepens. Veertien dagen later gingen Marianus van der Meulen en Petrus van Lieshout. Zij hebben alle vijf gevochten om de plaats Mentana en hebben het Mentana-kruis ontvangen. Bovendien hebben Theodorus van den Bogaard, Wilhelmus van Boxtel, Marinus van Duuren, Antonius Glaudemans, Adrianus van Lijssel, Petrus van Lieshout, Theodorus Sanders, Martinus Schepens en Norbertus Vermeulen de Bene-Merenti medaille gekregen voor opoffering en heldenmoed.

De in Uden geboren priester Franciscus van Lankveld is op eigen verzoek naar Rome vertrokken en was daar aalmoezenier van de zouaven. Ook hij ontving de Bene-Merenti medaille.

Voor wie meer wil lezen over de Pauselijke zouaven noemen we hier enkele boeken.

- a. "De vuist van de Paus", Wim Zaal, Amsterdam 1980.
- b. "Gedenkboek Pauselijke Zouaven", A. Nuyens,
- c. "Uit het epos der 3000", Br. Christoffoor, 1947.
- d. "Onze Pauselijke Zouaven", Herdenkingstentoonstelling 1860-1985 te Beek en Donk.

Wat waren "UDENSE" zouaven ?

Onder Udense zouaven verstaan we alle zouaven die in de gemeente Uden, dus ook het kerkdorp Volkel, zijn geboren, overleden of er enige tijd hebben gewoond.

We kunnen ze onderverdelen in vier groepen.

Groep A.

Zouaven die in Uden geboren en in Uden of Rome zijn overleden.

Hieronder vallen:

1.	Martinus Lucassen	* Uden	+ Uden
2.	Marianus van der Meulen	* Uden	+ Rome
3.	Petrus van Osch	* Uden	+ Uden
4.	Martinus van der Rijt	* Uden	+ Uden
5.	Godefridus van Sambeek	* Uden	+ Uden
6.	Theodorus Sanders	* Uden	+ Uden

Groep B.

Zouaven die in Uden zijn geboren doch elders zijn overleden.

Hieronder vallen:

7.	Martinus van den Berg	* Uden	+ Nistelrode
8.	Theod. v. d. Bogaard	* Uden	+ St. Oedenrode
9.	Johannes v. Bokhoven	* Uden	+ ?
10.	Marinus v. Duuren	* Uden	+ Beek en Donk
11.	Lambertus Goossens	* Uden	+ Leeuwarden
12.	Franc. v. Lankveld	* Uden	+ Deest.
13.	Gerard. v.d. Leijgraaf	* Uden	+ ?
14.	Johannes Lendi	* Uden	+ ?
15.	Adrianus van Lijssel	* Uden	+ Mill
16.	Petrus van der Linden	* Uden	+ Malden
17.	Martinus van Rixtel	* Uden	+ Heeswijk

18. Joh. v.d. Wijnboom	* Uden	+ Boxtel
19. Petrus de Wit	* Uden	+ Veghel

Groep C.

Zouaven die elders zijn geboren maar welke in Uden zijn overleden.

Hieronder vallen:

20. Wilhelmus van Boxtel	* Veghel	+ Uden
21. Martinus van Dooren	* Veghel	+ Volkel
22. Antonius Glaudemans	* Berlicum	+ Uden
23. Gerardus Happé	* Wormerveer	+ Volkel
24. Martinus Schepens	* Veghel	+ Uden

Groep D.

Zouaven die niet in Uden zijn geboren of overleden, maar er alleen langere of kortere tijd hebben gewoond.

Hieronder vallen:

25. Petrus van Denken	* Zeeland	+ ?
26. Petrus van Lieshout	* Veghel	+ Oss
27. Petrus Quix	* Helmond	+ Wate
28. Wilhelmus Schellings	* Veghel	+ Rotterdam
29. Joannes	* Heesch	+ ?
30. Norbertus Vermeulen	* Waalwijk	+ Veghel

In totaal komen we op een aantal van 30 zouaven die in meerdere of mindere mate met Uden zijn verbonden.

Hierna volgt in bovengenoemde volgorde een korte beschrijving van deze zouaven.

ZOUAVEN GROEP A: geboren in Uden en in Uden of Rome overleden.

1. **MARTINUS LUCASSEN**, timmerman, geboren 12-03-1847 Uden, overleden 06-03-1878 Uden, zoon van Hendrikus Lucassen en Maria van Lankveld.

Gehuwd 23-09-1871 Uden met **EVERDINA VAN GOOR**, arbeidster, geboren 13-09-1843 Uden, overleden na 1890 USA, dochter van Theodorus van Goor en Antonetta Vorstenbosch.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869 onder Matriculenummer 4819. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 04-11-1867.

2. **MARIANUS PETRUS VAN DER MEULEN**, moleenaar, geboren 03-03-1843 Uden, overleden 09-12-1867 te Rome, zoon van Adrianus Arnolda van der Meulen en Antonia van den Berg.

Hij was Pauselijk Zouaaf vanaf 24-02-1866 onder Matriculenummer 2595.

Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 19-02-1866.

Hij heeft deelgenomen aan de veldtocht van 1867 en is de enige Udense Zouaaf die hiervan niet is teruggekeerd.

Kapelaan J.B. Panken te Uden schrijft op 12-11-1875: "Marianus Petrus van der Meulen is overleden te Rome in het Militaire Hospitaal den 9 december 1867 ten gevolge van tuberculosipulm; dat is: door eene verkoudheid had hij longtering gekregen tengevolge van vermoeienissen. Hij heeft de veldtochten van 1866 tot 1867 meegemaakt en is in november 1867 uit Subiaco naar het hospitaal te Rome gekomen. De Eerw. Heer Paaps Aalmoezenier heeft hem

bediend. Hij is na zijn dood gegiftigd namelijk in februari 1868 met het Kruis Fidei et Virtuti. Dit is het Mentanakruis.

3. **PETRUS VAN OSCH**, schilder, geboren 15-10-1849 Uden, overleden 14-11-1885 Uden, zoon van Arnoldus van Osch en Wilhelmina Bressers.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 12-01-1868 tot 13-01-1870 onder Matriculenummer 6808. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 06-01-1868.

Gehuwd 05-06-1878 Uden met **HENDRINA DE BRESSER**, geboren 27-08-1854 Veghel, overleden 23-09-1919 Veghel, dochter van Theodorus de Bresser en Antonetta Arts.

4. **MARTINUS VAN DER RIJT**, boerenarbeider, geboren 08-04-1832 Uden, overleden 10-01-1909 Uden, zoon van Lambertus van der Rijt en Ardina Geerts. Hij is ongehuwd gebleven.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 23-11-1867 tot 02-12-1869 onder Matriculenummer 5442. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 18-11-1867.

5. **GODEFRIDUS JOHANNES ANT. VAN SAMBEEK**, bakker, geboren 22-03-1850 Uden, overleden 07-03-1894 Uden, zoon van Wilhelmus Hendricus van Sambeek en Anna Maria Elisabeth Schoenmakers.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869 onder Matriculenummer 4823. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 04-11-1867.

Gehuwd 18-02-1871 Uden met: **ANTONETTA DE GROOT**, baker, geboren 23-04-1849 Uden, overleden 10-02-1933 Waalwijk, dochter van Peter de Groot en Petronella van de Wetering.

6. **THEODORUS SANDERS** (Dorus), akkerbouwer, geboren 13-08-1848 Uden, overleden 25-10-1934 Uden, zoon van Jacobus Sanders en Johanna Maria Boudewijns. Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869 onder Matriculenummer 4880. Het bewijs van dienstneming is gedateerd 04-11-1867. Hij is onderscheiden met de Bene-Merenti medaille.

Gehuwd 19-02-1876 Uden met: **ANTONIA VAN DER WIJST**, geboren 28-06-1849 Uden, overleden 07-05-1929 Uden, dochter van Martinus van der Wijst en Anthonia Verkuylen.

ZOUAVEN GROEP B: geboren in Uden en elders overleden.

7 **MARTINUS VAN DEN BERG**, Landbouwer Geboren 25-03-1850 Uden, overleden 29-01-1922 Nistelrode.

Zijn signalement voor de Nationale Militie was als volgt: rond aangezicht, hoog voorhoofd, grijze ogen, ronde kin en bruine haren.

Op 22-03-1870 werd hij door de uitspraak van de Militieraad te Zeeland vrijgesteld van de dienstplicht wegens visserub-uitslag (een soort schurft).

Drie maanden later meldde hij zich aan voor het Pauselijke leger. Hij was Pauselijk Zouaaf van 30-06-1870 tot de val van Rome op 20-09-1870 onder Matriculenummer 10396. Hij was ingedeeld als zouaaf 2e klas bij de 1e Compagnie van het Depot-Bataljon.

Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 23-06-1870.

Gehuwd (1) 04-05-1871 Nistelrode met: **PETRONELLA PIJNENBURG**, Geboren 02-03-1829 Nistelrode, overleden

9-04-1884 Nistelrode, dochter van Wilhelmus Pijnenburg en Maria van den Heijden.

Gehuwd (2) 11-05-1889 Heesch met: **PETRONELLA VAN HINTUM**, Geboren 28-01-1853 Heesch, overleden 25-10-1915 Nistelrode, dochter van Peter van Hirtum en Johanna van den Akker.

8. **THEODORUS VAN DEN BOGAARD**, schaaps-
hoeder, arbeider, geboren 16-07-1843 Uden, gedoopt (rk)
16-07-1843 Volkel, overleden 26-10-1917 St.Oedenrode,
begraven Nijnsel, zoon van Hendricus van den Bogaard en
Anna Maria van den Berg.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 10-02-1866 tot 26-11-1868
onder Matriculenummer 2294. Het bewijs van dienstneming
is geëdateerd te Brussel op 05-02-1866. Hij heeft
deelgenomen aan de veldtocht van 1867 en werd
onderscheiden met het Mentanakruis en de Bene-Merenti
medaille voor opoffering en heldenmoed.

Gehuwd 22-06-1874 Uden met: **MARIA VAN GOOR**,
abeidster, geboren 02-09-1850 Uden, overleden 30-08-
1916 St.Oedenrode, begraven Nijnsel, dochter van
Theodorus van Goor en Antonetta Vorstenbosch..

9. **JOHANNES VAN BOKHOVEN**, wever, geboren
07-03-1845 Uden, zoon van Johannes Hubertus van
Bokhoven en Carolina van der Putten.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869
onder Matriculenummer 4825. Het bewijs van dienstneming
is gedateerd te Brussel op 04-11-1867.

Gehuwd 03-07-1872 Uden met **MARIA JOHANNA CATHA-
RINA HENSEN**, ventster, geboren 08-01-1839 Grave,
overleden 15-03-1874 Uden, dochter van Johannes
Henricus Hensen en Maria Ebben.

10. **MARINUS VINCENTIUS VAN DUUREN**, huis-
schilder en levensmiddelenbedrijf, geboren 19-07-1849
Uden, overleden 18-02-1929 Beek en Donk, zoon van
Jacobus van Duuren en Maria van Schijndel. Na het
overlijden van zijn moeder is hij samen met zijn broer en
zus opgevoed in het gezin van hun oom Cornelis van
Schijndel.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 15-12-1867 tot 31-12-1869
onder Matriculenummer 6319. Hij is onderscheiden met de
Bene-Merenti medaille voor opoffering en heldenmoed. Het
bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 9-12-
1867.

Gehuwd 25-04-1883 Helmond met **MARIA HENDRICA
AARTS**, geboren 23-02-1852 Helmond, overleden 31-01-
1924 Beek en Donk dochter van Peter Aarts en Petronella
Tijssen.

11. **LAMBERTUS GOOSSENS**, wever, ruilebouter,
geboren 08-05-1839 Uden, overleden 25-04-1894 in de
Strafgevangenis te Leeuwarden, zoon van Antonius
Goossens en Johanna Maria van Boxtel. Zijn overlijden is
ook inschreven in de Burgerlijke Stand te Uden.

Hij was Pauselijk Zouaaf vanaf 07-12-1867 onder
Matriculenummer 6039. Op 21-09-1868 werd hij
overgeplaatst naar het Korps Artillerie. Op 21-04-1869
sloot hij een nieuwe verbintenis onder Matriculenummer
8613 en bleef Pauselijk Zouaaf tot 15-06-1869. Het bewijs
van dienstneming is gedateerd te Brussel op 02-12-1867.

Gehuwd 14-12-1872 Boekel met **MARIA CATHARINA
VIJGENBOOM**, geboren 02-07-1846 Gemert, overleden na
1900 mogelijk te Gemert.

12. **FRANCISCUS VAN LANKVELD**, geestelijke, geboren 11-11-1831 Uden, overleden 28-03-1900 Deest. Priester gewijd in mei 1861. Kapelaan te Dussen (1862-1868).

Aalmoezenier der Hollandse Zouaven te Rome (1868-1870).

Rector van het Krankzinnigengesticht Coudewater te Rosmalen (1870-1877).

Kapelaan te Kaatsheuvel (1877-1881). Pastoor te Deest (sept 1881-1900).

13. **GERARDUS VAN DE LEIJGRAAF**, timmerman, geboren 03-06-1850 Uden, overleden mogelijk te Rosmalen, zoon van Jacobus van de Leijgraaf en Maria Geertruida Kersten.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 15-12-1867 tot 31-12-1869 onder Matriculenummer 6297. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 09-12-1867.

14. **JOHANNES LENDI**, wever en spoorwegwachter, geboren 04-09-1851 Uden, overleden na 1905 mogelijk te Duisburg, zoon van Conrad Lendi en Josina van Boxtel.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 19-08-1869 tot de val van Rome op 20-09-1870 onder Matriculenummer 9002. Hij was als zouaaf 2e klasse ingedeeld bij de 2e Compagnie van het IIIe Bataljon. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 12-08-1869.

Gehuwd 16-11-1874 Uden met **JOHANNA VAN BERKEL**, geboren 26-07-1853 Uden, overleden na 1905 mogelijk te Duisburg, dochter van Lambertus van Berkel en Lamberdina Kerkhof.

15. **ADRIANUS VAN LIJSSEL**, spoorwegwachter, geboren 15-05-1847 Uden, overleden 09-02-1905 Mill en St. Hubert, zoon van Jan Johannes van Lijssel en Johanna van der Wijst.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869 onder Matriculenummer 4871. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 04-11-1867.

Gehuwd 03-07-1875 Uden met **ADRIANA PHILOMENA VAN GEMERT**, geboren 03-06-1854 Uden, overleden 27-01-1942 Wanroij, dochter van Henricus van Gemert en Cornelia van Heesch.

16. **PETRUS VAN DER LINDEN**, schoenmaker, geboren 09-04-1850 Uden, overleden 04-05-1941 Malden, zoon van Willem van der Linden en Johanna van Zeeland

Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869 onder Matriculenummer 4831. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 04-11-1867.

Gehuwd 30-11-1876 Ravenstein. met **ANTONIA WITSIERS**, geboren 16-02-1844 Megen, overleden voor 1941 mogelijk te Malden of Goch, dochter van Petrus Witsiers en Maria Witsiers.

17. **MARTINUS VAN RIXTEL**, landbouwer, linnenwever, geboren 05-08-1841 Uden. In 1873 vertrokken naar Heeswijk.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 09-11-1867 tot 11-11-1869 onder Matriculenummer 4870. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 04-11-1867.

18. **JOHANNES HENDRICUS VAN DEN WIJNBOOM**, kleermaker, geboren 19-02-1843 Uden, overleden

28-08-1891 Boxtel, zoon van Johannes van den Wijnboom en Johanna Maria Verbakel.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 15-12-1867 tot 16-06-1870 onder Matriculenummer 6322. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 09-12-1867.

Gehuwd ca. 1870 mogelijk te Boxtel met **JOHANNA ADRIANA SCHENKELS**, geboren ca. 1845, overleden na 1891 mogelijk te Boxtel.

19. **PETRUS DE WIT**, landbouwer, geboren 11-01-1838 Uden, overleden 13-01-1911 Veghel, begraven Eerde, zoon van Antonius de Wit en Johanna Dijsselbloem.

Hij was Pauselijk zouaaf van 10-02-1866 tot 10-10-1869 onder Matriculenummer 2263. Het bewijs van dienstneming is gedateerd te Brussel op 05-02-1866. Hij heeft als zouaaf 1e klasse bij de 1e Compagnie van het Ite Bataljon deelgenomen aan de veldtocht van 1867 en werd onderscheiden met het Mentanakruis.

Gehuwd (1), 26-04-1887 Veghel met **ANNA MARIA HABRAKEN**, geboren 08-10-1839 Veghel.

Gehuwd (2), 01-03-1890 Veghel met **HENDRICA VAN DEN BOOM**, geboren 18-05-1855 Dinther.

ZOUAVEN GROEP C: overleden in Uden en elders geboren.

20. **WILHELMUS VAN BOXTEL**, geboren 20-04-1842 Veghel, overleden 28-03-1916 Uden, zoon van Gerardus van Boxtel en Joanna Hurkmans. Hij is ongehuwd gebleven.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 02-09-1869 tot de val van Rome op 20-09-1870 onder Matricule-nummer 9050. Hij was ingedeeld als zouaaf 2e klasse bij de 4e Compagnie

van het IVe Bataljon. Hij is onderscheiden met de Bene-Merenti medaille.

21. **MARTINUS VAN DOOREN**, tapper, geboren 15-01-1837 Veghel, overleden 14-11-1893 Volkel, zoon van Henricus Martinus van Dooren en Joanna Antonius Verhoeven.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 23-11-1867 tot 02-12-1869 onder Matriculenummer 5410.

Gehuwd 25-11-1881 Uden met **JOHANNA GEERTS**, tapster, geboren 09-04-1834 Boekel, overleden 03-05-1893 Uden, dochter van Peter Hendrik Geerts en Johanna Willem van der Putten.

22. **ANTONIUS GLAUDEMANS**, Dagloner, geboren 11-03-1826 Berlicum, overleden 23-10-1905 Uden, zoon van Lambertus Glaudemans en Adriana van de Zanden. Hij is ongehuwd gebleven.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 23-11-1867 tot 02-12-1869 onder Matriculenummer 5409. Het bewijs van dienstneming is getekend te Brussel op 18-11-1867. Hij is onderscheiden met de bronzen Bene-Merenti medaille.

23. **GERARDUS HAPPÉ**, geboren 07-08-1845 Wormerveer, overleden 17-06-1927 Volkel. begraven op 20-06-1927 te Volkel. Hij is ongehuwd gebleven.

Hij was Pauselijk Zouaaf van 25-08-1870 tot de val van Rome op 20-09-1870 onder Matricule-nummer 10716. Hij was ingedeeld als Zouaaf 2e Klasse bij de 5e Compagnie van het Depot Bataljon.

24. **MARTINUS SCHEPENS**, koopman, geboren 27-03-1832 Veghel, overleden 04-12-1894 Uden.

